

De fossiele schelpen van de Nederlandse kust II. Determinatiesleutel voor Patellogastropoda en Vetigastropoda-I (april 2011).

Frank P. Wesselingh & Ronald Pouwer

NCB Naturalis, Postbus 9517, 2300 RA Leiden, e-mail frank.wesselingh@ncbnaturalis.nl; ronald.pouwer@ncbnaturalis.nl

Dit is een determinatiesleutel ter voorbereiding van de inventarisatie van de Patellidae, Lottidae, Lepetidae, Fissurellidae, Haliotidae en Scissurellidae. Mocht u aanvullende informatie of materiaal hebben dan is dat zeer welkom. U kunt meldingen doen bij Frank en Ronald.

Patellogastropoda Lindberg, 1986

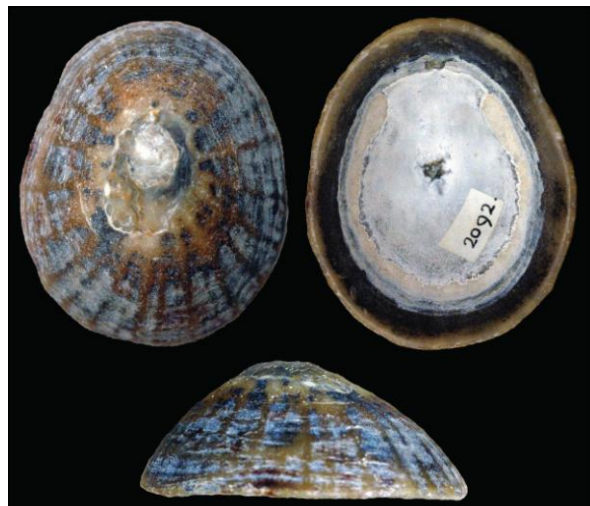
Patella vulgata Linné, 1758 – gewone schaalhoren

L tot circa 60 mm. Grote stevige kapvormige schelp met variabel aantal radiale ribben.

Bekend van Walcheren (Domburg, Oostkapelle) en Waddeneilanden.

Ouderdom: Laat Pleistoceen-Holoceen.

Mogelijk kunnen ook andere *Patella*-soorten als fossiel worden aangetroffen.

Ansates pellucida (Linné, 1758)

L tot 20 mm. Vrijwel altijd gladde ovale schelp met felblauw gekleurde radiale gekleurde strepen.

Bekend van Cadzand en Domburg.

Ouderdom: vermoedelijk Laat Pleistoceen.

Er zijn ook grotere ovale exemplaren bekend, waar de kenmerkende blauwe radiale strepen op ontbreken.

Tectura spec. 1

L tot 6 mm. Kleine crèmekleurige schelp met c. 20-25 oranje radiale strepen. Soms fijne radiale ribjes.

Bekend van Westerschelde, Sloegebied, Walcheren en Cadzand.

Ouderdom: Pliocene.

Mogelijk betreft het een nieuwe soort.

***Tectura virginea* (Müller, 1776)**

Lengte meestal minder dan 7 mm. Meest elliptische soort met bruine of donkerblauwe achtergrondkleur. Rond de top paarsgewijze radiale slingerende kleurbanden.

Bekend van vrijwel alle Zeeuwse vindplaatsen.

Ouderdom: Pleistoceen.

De vormvariatie binnen deze soort verdient nadere studie. Grotere exemplaren zijn naar verhouding hoger en breder.

Tectura s.l. spec.

Lengte enkele millimeters. Als vorige soort maar met driehoekige kleurvlakjes.

Gevonden in materiaal van Domburg en Cadzand.

Ouderdom: vermoedelijk Pleistoceen.

Mogelijk betreft het de soort *Tectura testudinalis* (Müller, 1776).

***Iothia fulva* (Müller, 1776)**

L 7 mm. Kleine ovale schelp met fijne radiale ribjes.

Een vondst van Domburg.

Ouderdom: vermoedelijk Pleistoceen.

Nieuwe soort voor de Nederlandse strandfauna.

***Lepeta scaldensis* van Regteren Altena, 1954**

L 19 mm. Middelgrote vrij lage en gladde schelp. Goed geconserveerd materiaal met dichte, fijne radiale sculptuur.

Bekend van Zeeuws Vlaanderen, Westerschelde, Sloegebied en Walcheren.

Ouderdom: Pliocene.

Onvolwassen exemplaren hebben fijne geknobbelde concentrische ribjes.

Vetigastropoda Salvini-Plawen, 1980

***Scissurella costata* d'Orbigny, 1823**

H 1 mm. Zeer klein schelpje met platte bovenkant die afgegrensd wordt van de concave zijkant door de slitband (selenizone) met de diepe slit. Sculptuur van wijd uiteenliggende sterke naar achter lopende axiale ribben. Brede, open navel.

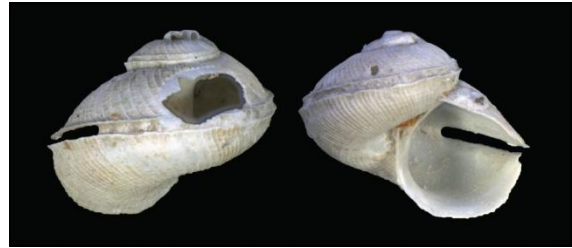
Sloegebied, Domburg, Ouddorp

Ouderdom: Pliocene, ?Pleistoceen

***Anatoma crispata* (Fleming, 1828)**

H 3.5 mm. Kleine valvatiforme slak met fijne, dicht op elkaar staande axiale ribjes en nog fijnere spiraalribjes. Slitband (selenizone) midden op de bolle winding, sutuur diep.

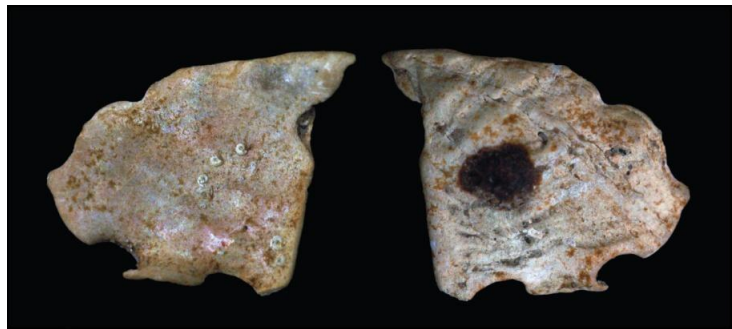

Ouderdom: ?Pliocene, ?Pleistoceen.

Een melding van Ouddorp, afgebeeld exemplaar uit Noorwegen.

***Haliotis tuberculatus* Linné, 1758
- zeeoor**

Twee fragmenten bekend van het strand van Terheijde, waarvan het onzeker is of het om fossiel materiaal gaat. Afgebeeld stuk is 19 mm lang.

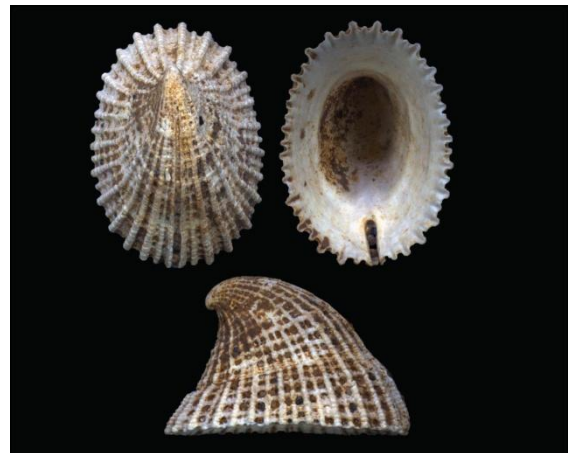
***Emarginula fissura* (Linné, 1758)**

L 10 mm. Kapvormige schelp met ruitvormige sculptuur. Top op 1/3de tot een kwart van achterrand.

Bekend van Zeeuws Vlaanderen, Westerschelde, Slogebied, Walcheren en mogelijk Terschelling.

Ouderdom: Pliocene, ?Laat Pleistoceen.

De soort is bekend als *E. reticulata*. De mogelijkheid bestaat dat een gelijkende soort, *E. adriatica* in het Zeeuwse materiaal kan worden gevonden.

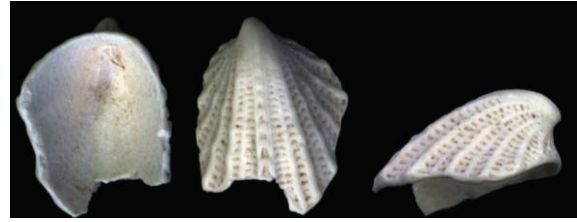
***Emarginula plioaspera* Sacco, 1897**

L 9 mm. Lijkt op vorige soort, maar heeft tussen de ribben in de breedte paarsgewijze langgerekte veldjes, slitband bij de top op verhoging met omgekeerd u-vormige lamellen.

Westerschelde.

Ouderdom: Vroeg Pliocene.

Deze soort is nieuw voor de Nederlandse fauna.

***Emarginula rosea* Bell, 1824**

L 6 mm. Kleine vrij hoge schelp met top aan of voorbij achterraand en vrij stevige reticulat sculptuur; slit (fissura) ondiep.

Cadzand, Sloegebied, Walcheren en mogelijk Westerschelde.

Ouderdom: ?Laat Pleistoceen, pliocene exemplaren zouden kunnen voorkomen.

De soort is ook wel bekend als *Emarginula conica*.

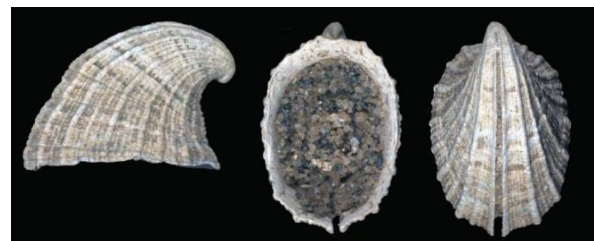

***Emarginula punctura* Wood, 1848**

L 6 mm. Kleine maar hoge soort met sterke primaire radiale ribben waartussen 3-4 secundaire ribben. Top voorbij de achterraand. Microsculptuur van kleine gaatjes.

Uit literatuur gemeld van Ritthem en mogelijk Cadzand, maar bevestiging nog nodig.

Vroeg Pliocene

***Emarginula crassa crassa* Sowerby, 1813**

L 55 mm. Zeer grote kapvormige schelp met zeer veel fijne radiale ribjes. Slitband nauwelijks verdikt, slit aan voorzijde kort.

Westerschelde, Slogebied, Walcheren

Ouderdom: Pliocene

Flinke vormvariatie. Mogelijk zijn ondersoorten af te grenzen.

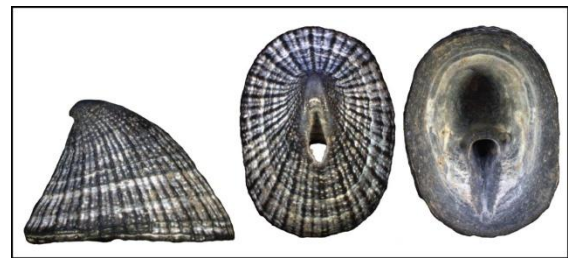

***Puncturella noachina* (Linné, 1771)**

L 11 mm. Kleine kegelvormige kapslak met c 70 radiale ribjes; fissura voor de top mondt uit in kleine driehoekige opening halverwege voorzijde en top.

Cadzand, Walcheren, Noord Beveland.

Ouderdom: ?Vroeg Pleistoceen

***Diodora italica* (Defrance, 1820)**

L 44 mm. Relatief lage en brede sleutelgathoren met c 80 tachtig dichtopeenstaande radiale ribben.

Bekend van de Westerschelde.

Ouderdom: Vroeg Pliocene

Afgrenzing van *D. graeca* niet altijd duidelijk.

***Diodora graeca* (Linné, 1758)**

L 29 mm. Ovale schelp met gat op ongeveer een derde van de voorrand. Grote variatie in de aard en aantal van de radiale ribben (c. 50-100) en de sterkte van concentrische ribben. Meestal ruitvormige sculptuur nabij top.

Bekend van vrijwel de hele Nederlandse kust

Ouderdom: Pliocene, Pleistoocene

Mogelijk betreft het een soortcomplex.
Nader onderzoek nodig.

